

I

(Seadusandlikud aktid)

OTSUSED

EUROOPA PARLAMENDI JA NÕUKOGU OTSUS nr 1093/2012/EL,

21. november 2012,

Euroopa kodanike aasta kohta (2013)

EUROOPA PARLAMENT JA EUROOPA LIIDU NÕUKOGU,

võttes arvesse Euroopa Liidu toimimise lepingut ja eriti selle artikli 21 lõiget 2,

võttes arvesse Euroopa Komisjoni ettepanekut,

olles edastanud seadusandliku akti eelnõu liikmesriikide parlamentidele,

võttes arvesse Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomitee arvamust⁽¹⁾,toimides seadusandliku tavamenetluse kohaselt⁽²⁾,

ning arvestades järgmist:

(1) Liit rajaneb inimväärikuse, vabaduse, võrdsuse ja solidaarsuse jagamatutel ja universaalsetel põhiväärtustel ning põhineb demokraatia ja õigusriigi põhimõtetel. Need on liikmesriikide aluspõhimõtted ühiskonnas, kus valitsevad pluralism, mittediskrimineerimine, sallivus, õiglus, solidaarsus ning naiste ja meeste võrdõiguslikkus. Igal liidu kodanikul on ja peaksid olema Euroopa Liidu lepingus (ELi leping), Euroopa Liidu toimimise lepingus (ELi toimimise leping) ja Euroopa Liidu põhiõiguste hartas sätestatud õigused.

(2) Maastrichti lepinguga võeti 1993. aastal kasutusele liidu kodakondsuse mõiste. Liidu kodakondsusega seonduvaid õigusi tugevdati veelgi Amsterdamis lepinguga 1999. aastal ja Lissaboni lepinguga 2009. aastal. Aastal 2013 möödub 20 aastat liidu kodakondsuse loomisest. Lissaboni lepingu artikli 1 punktis 12 ja artikli 2 punktis 34 (nüüd ELi lepingu artikkel 9 ja ELi toimimise lepingu

artikkel 20) sätestatakse, et isik, kellel on mõne liikmesriigi kodakondsus, on liidu kodanik, et liidu kodakondsus täiendab liikmesriikide kodakondsust ja et liidu kodanikel on asutamislepingutes sätestatud õigused ja kohustused. Lissaboni lepingu artikli 2 punktis 35 (nüüd ELi toimimise lepingu artikkel 21) sätestatakse liidu kodanike vabalt liikumise ja elamise õigus.

(3) „Stockholmi programmis – avatud ja turvaline Euroopa kodanike teenistuses ja nende kaitsel”⁽³⁾ seati kodanikud vabaduse, turvalisuse ja õiguse valdkonna Euroopa poliitika keskmesse. Programmi eesmärk on Euroopa Liidu muutmine kodanikukeskemaks, edendades muu hulgas kodanike õigusi, eelkõige liikumisvabaduse õigust ja õigusi, mis võimaldavad liidu kodanikel osaleda aktiivselt liidu demokraatlikes protsessides.

(4) Euroopa Parlament esitas 15. detsembri 2010. aasta resolutsioonis põhiõiguste olukorra kohta Euroopa Liidus (2009) ja tulemusliku rakendamise kohta pärast Lissaboni lepingu jõustumist⁽⁴⁾ komisjonile üleskutse nimetada Euroopa aasta 2013 Euroopa kodanike aastaks, et seeläbi hoogustada arutelu Euroopa kodakondsuse ja kodakondsusega seonduva terminoloogia ning selle ulatuse ja sisu üle ning teavitada ELi kodanikke nende õigustest, esmajoones Lissaboni leppe jõustumisest tulenevatest uutest õigustest, ja nende õiguste kasutamise võimalustest.

(5) Aasta 2013 tuleks nimetada Euroopa kodanike aastaks. Euroopa kodanike aasta oleks suurepäraselt ajastatud võimalus suurendada üldsuse teadlikkust liidu kodakondsusega kaasnevatest õigustest ja kohustustest. Euroopa kodanike aasta eesmärk peaks olema ka suurendada kodanike teadlikkust liidu kodakondsusest tulenevatest õigustest, kui nad kasutavad näiteks õpilastena, töötajatena, tööotsijatena, vabatahtlikena, tarbijatena, ettevõtjatena, noortena või pensionäridena oma õigust vabalt

⁽¹⁾ ELT C 181, 21.6.2012, lk 137.

⁽²⁾ Euroopa Parlamendi 23. oktoobri 2012. aasta seisukoht (Euroopa Liidu Teatajas seni avaldamata) ja nõukogu 13. novembri 2012. aasta otsus.

⁽³⁾ ELT C 115, 4.5.2010, lk 1.

⁽⁴⁾ ELT C 169 E, 15.6.2012, lk 49.

liikuda ja elada teise liikmesriigi territooriumil. Seetõttu tuleks teadlikkuse suurendamist geograafiliselt, demograafiliselt ja sotsiaalselt süvalaiendada ning selles tuleks keskenduda veel olemasolevate takistuste kõrvaldamisele, mis ei lase kodanikel kasutada liidu kodakondsusest tulenevaid õigusi. Tuleb edastada sõnumit, et ka liidu kodanikel endil on oluline roll nende õiguste tugevdamisel osalemise kaudu kodanikuühiskonnas ja demokraatlikes protsessides.

- (6) Et liidu kodanikud saaksid teadlikult otsustada, kas nad soovivad liikumisvabaduse õigust kasutada, ei piisa sellest, et suurendatakse nende teadlikkust sellest õigusest. On oluline, et liidu kodanikke teavitataks piisavalt ka muudest liidu õigusaktidest tulenevatest õigustest, mida nad piiriülese liikumise korral kasutada saavad. Piisava teabe toel saaksid nad ka neid õigusi täies ulatuses teostada, kui otsustavad kasutada liikumisvabaduse õigust.
- (7) 1958. aastal Rooma lepinguga kehtestatud õigus vabalt liikuda ja elada on üks neljast põhiõigusest ning kehtestamisest alates on olnud ilmne, kuivõrd väärtuslik on see õigus siseturu loomise ühe alussambana, millest on kasu nii liikmesriikide majandusele kui ka liidu kodanikest üksikisikutele.
- (8) Liidu kodanikud väärtustavad õigust liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada ning peavad seda üheks olulisemaks liidu kodakondsusega seotud individuaalseks õiguseks. See näitab kujukalt Euroopa lõimumise väärtust ja kodanike rolli liidu kujundamisel ning aitab neid nähtusi paremini mõista.
- (9) Vaatamata sellele, et liikumisvabaduse ja elamise õigusel on liidu esmastes õigusaktides kindel koht ning liidu teisestest õigusaktides on neid õigusi veelgi arendatud, on kehtivate õigusnormide ja oma õigusi kasutada püüdvate kodanike ees seisva tegelikkuse vahel endiselt suur lõhe. Liidu kodanikud ei ole liikuvuse eelistes kindlad ning lisaks sellele pörkuvad nad teistes liikmesriikides liikumise ja töötamisega seoses liiga paljude praktiliste takistustega.
- (10) 27. oktoobri 2010. aasta aruandes ELi kodakondsuse kohta „ELi kodanike õigusi piiravate takistuste kõrvaldamine” töi komisjon välja peamised takistused, millega kodanikud oma igapäevaelus endiselt kokku puutuvad, kui soovivad kasutada oma õigusi liidu kodanikena eelkõige piiriülese liikumise korral, ning esitas 25 konkreetset sammu nende takistuste kõrvaldamiseks. Üks takistus, mida nimetati, oli teabe puudumine. Oma aruandes jõudis komisjon järeldusele, et liidu kodanikud ei saa kasutada oma õigusi, sest nad ei tea neist piisavalt,

ning teatas, et kavatses hakata jagama liidu kodanikele teavet nende õiguste ja eelkõige liikumisvabaduse õiguse kohta.

- (11) ELi lepinguga ja ELi toimimise lepinguga antakse kõigile liidu kodanikele õigus vabalt liikuda ja elada liikmesriikide territooriumil; õigus hääletada ja kandideerida Euroopa Parlamendi ja elukohajärgse liikmesriigi kohaliku omavalitsuse valimistel selle liikmesriigi kodanikega võrdsel tingimustel; õigus saada kolmanda riigi territooriumil, kus ei ole esindatud see liikmesriik, mille kodanikud nad on, kaitset iga teise liikmesriigi diplomaatiltelt ja konsulaarasutustelt samadel tingimustel kui selle teise liikmesriigi kodanikud; õigus pöörduda petitiooniga Euroopa Parlamendi poole, esitada kaebus Euroopa ombudsmanile ning pöörduda liidu institutsioonide poole; ning samuti teised õigused erinevates valdkondades, nagu kaupade ja teenuste vaba liikumine, tarbijakaitse ja rahvatervis, võrdsed tingimused ja võrdne kohtlemine, juurdepääs tööturule ja sotsiaalkaitsele.
- (12) Lissaboni lepinguga sätestati uued õigused, eelkõige selle artikli 1 punktis 12 ja artikli 2 punktis 37 (ELi lepingu artikkel 11 ja ELi toimimise lepingu artikkel 24) sätestatud kodanikualgatus, mis annab ühele miljonile kodanikule, kes esindavad olulist osa liikmesriikidest, võimaluse paluda komisjonil esitada ettepanek ükskõik millises liidu vastutusalasasse kuuluvast valdkonnas, andes sellega kodanikele võimaluse olla aktiivsemalt kaasatud liidu poliitilisse ellu ja osaleda otseselt liidu õiguse väljatöötamises⁽¹⁾.
- (13) Alates 1979. aastast, mil toimusid esimesed otsevalimised, on Euroopa Parlament olnud kodanike ja liidu otsene vahelüli. Euroopa Parlamendil ja selle liikmetel on väga oluline roll liidu kodakondsuse õiguste ja eeliste vahendamisel, liidu kodanike murede tähtsale kohale asetamises poliitika väljatöötamisel ning liidu kodanike aktiivse osalemise edendamisel. Teadlikkuse tõstmine liidu kodanike õigustest, soolisest võrdsõiguslikkusest, naiste ja meeste osalemisest liidu demokraatlikes protsessides, sealhulgas nende valimisõigustest nii valijate kui ka kandidaatidena nende elukohaliikmesriigis, aga ka Euroopa Parlamendi volituste ulatusest õigusloomeprotsessis on samuti oluline 2014. aastal toimuvaid Euroopa Parlamendi valimisi silmas pidades. Teadlikkuse tõstmisele suunatud meetmete mõju tuleks mitmekordistada, koordineerides tegevust liidu institutsioonide, eelkõige Euroopa Parlamendi, ning Euroopa erakondade ja sihtasutuste teiste valimiseelsete meetmetega, ja kasutades ära nende meetmete koosmõju.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 16. veebruari 2011. aasta määrus (EL) nr 211/2011 kodanikualgatuse kohta (ELT L 65, 11.3.2011, lk 1).

- (14) Lisaks tuleks liikumis- ja elamisvabaduse õiguse kasutamist kaaluvaid kodanikke teavitada nende õigusest omandada või säilitada sotsiaalkindlustuse, sealhulgas piiriülese tervishoiuga seotud õigusi, tänu liidu eeskirjadele sotsiaalkindlustussüsteemide koordineerimise kohta. Kõnealused eeskirjad tagavad, et kodanikud ei jää liidus liikudes oma sotsiaalkindlustusõigustest ilma. Lisaks tuleks kodanikke teavitada ka õppe-, akadeemilise ja kutsekvalifikatsiooni tunnustamisest ning sotsiaalsest ja kodanikupädevusest, mis on osa üleeuroopalisest elukestva õppe võtmepädevuste raamistikust⁽¹⁾ ning mille abil nad saavad täielikult osaleda kodanikuühiskonna elus ja teostada liidu õigusaktidest tulenevaid õigusi.
- (15) Liidu kodanikke tuleks rohkem teavitada ka õigustest, mis neil on reisisid liidus ükskõik millise transpordivahendiga, ja piiriülestest tarbijaõigustest. Kui kodanikud on veendunud, et nende õigused tarbijatena on tegelikult kaitstud, saavad nad aidata välja kujundada liidu kaupade ja teenuste turgu, mis saavutab sellega tõhusamalt oma täieliku potentsiaali ja võimaldab kodanikel sellest rohkem kasu saada. Samuti tuleks kodanikke paremini teavitada ka üldise tooteohutuse ja turujärelevalve eeskirjadest, et nad teaksid, mil moel nende tervist ja õigusi kogu liidus kaitstakse eriti juhul, kui tegemist on ohtudega, millega üksikisikul on raske toime tulla. Lisaks sellele on oluline suurendada liidu kodanike teadlikkust sellest, millised on nende õigused seoses piiriülese tervishoiuga ja sellega seotud meetmetest, nagu e-tervis ja telemeditsiin, et nad saaksid täielikult kasutada ohutut ja kvaliteetset tervishoidu kõigis liikmesriikides.
- (16) Käesoleva otsuse eesmärk on aidata saavutada strateegia „Euroopa 2020” eesmärgid selles osas, et isikute liikumisvabaduse ja töötajate liikuvuse parandamine on oluline vahend tööturul toimuvate demograafiliste muutustega tegelemiseks, inimeste tööhõivevõimaluste parandamiseks ja Euroopa tööstuse konkurentsivõime suurendamiseks. Käesoleva otsuse pikaajaline eesmärk on toetada liidus teadustegevust ja innovatsiooni, võttes arvesse praegust murettekitavalt suurt tööpuudust mõnes liikmesriigis.
- (17) Euroopa kodanike aasta raames korraldatavate teadlikkuse suurendamise, teavitus- ja hariduskampaaniates tuleks võtta arvesse ka kitsamate sihtrühmade ja haavatavamate rühmade vajadusi. Teave peaks olema tasuta kättesaadav liidu kõigis ametlikes keeltes. Teave tuleks esitada lihtsas keeles koostöös kohalike, piirkondlike ja riiklike ametiasutustega, meediaga ning valitsusväliste ja kodanikuühiskonna organisatsioonidega. Kõik sidusrühmad võiksid kaaluda selliseid algatusi nagu esseekonkursid, samuti tegevuskavade ja suuniste väljatöötamist, veebiõhiseid foorumeid ja kampaaniaid koolides ja ülikoolides.
- (18) Liidu kodanike ja nende esindusühenduste aktiivsel osalemisel on liidu toimimisel keskne koht. ELi lepingu artiklites 10 ja 11 rõhutatakse esindusdemokraatia olulisust kõigis aspektides ning kodanike ja esindusühenduste rolli, mida nad täidavad arvamust avaldades ja arvamusi vahetades liidu kõigi tegevusvaldkondade kohta. Liidu institutsioonid peaksid soodustama kodanike demokraatlikku osalust otsustusprotsessis kodanikuühiskonnaga peetava avatud, läbipaistva ja korrapärase dialoogi kaudu, et tagada liidu meetmete järjekindlus ja läbipaistvus. Liidu kodanike aktiivset osalust tuleks lihtsustada dokumentide ja teabe kättesaadavaks tegemisega, hea valitsemistava ja hea halduse abil.
- (19) Hariduspoliitikal on oluline roll kodanike, eelkõige noorte teavitamises liidu kodakondsuse mõistest ja sellega seotud õigustest. Hariduspoliitika võib ühtlasi soodustada mitmekeelsust, õpilaste, õpetajate, kutseõppe valdkonnas koolitavate ja nende koolitajate liikuvust ning edendada sotsiaalset ja kodanikupädevust kooskõlas üleeuroopalise elukestva õppe võtmepädevuste raamistikuga, mille abil nad saavad täielikult osaleda kodanikuühiskonna elus ja teostada kõiki liidu õigusest tulenevaid õigusi. Peaks olema võimalik rakendada konkreetseid meetmeid, suurendada teadlikkust võimalustest minna vabatahtlikuks, õppida välismaal, teha praktikat teises liikmesriigis või võtta osa liidu haridusalastest vahetusprogrammidest.
- (20) Euroopa kodanike aastaga seoses koostab komisjon kodakondsust käsitleva 2013. aasta aruande, milles tuuakse esile alates kodakondsust käsitlevast 2010. aasta aruandest tehtud edusammude üksikasjad ja soovitatakse meetmeid, mida edaspidi võtta takistuste kõrvaldamiseks, mis ei võimalda liidu kodanikel oma õigusi kasutada. Aruande põhjal on nõukogul võimalik võtta vastu sätteid liidu kodakondsusega seotud õiguste tugevdamiseks või õiguste lisamiseks.
- (21) Liidu kodanikke tuleks teavitada mitmekeelsest „Teie Euroopa” veebiportaalist, mis on liidu kodanike ja ettevõtjate õigusi käsitlev kõikehõlmav teabesüsteem.

⁽¹⁾ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 18. detsembri 2006. aasta soovitus nr 2006/962/EÜ võtmepädevuste kohta elukestvas õppes (ELT L 394, 30.12.2006, lk 10).

- (22) „Europe Direct” infopunktid, mis on liidu ja selle kodanike kohalikuks ühenduslüliks, peaksid olema Euroopa Parlamendi lähedased partnerid teadlikkuse suurendamise kampaaniates, tugevdama kohalikku ja piirkondlikku arutelu liidu teemal, edastama ja levitama üldsusele teabematerjali ning pakkuma võimalust anda liidu institutsioonidele tagasisidet.
- (23) Kõigi Euroopa kodanike aastaga seoses ja selle raames käivitatud algatuste eesmärk peaks olema vastastikuse mõistmise suurendamine liidu kodanike, liidu institutsioonide ja liikmesriikide vahel. See hõlmab riigiasutuste töötajate teadlikkuse tõstmist kodanikuõigustest nii liidu, riiklikul, piirkondlikul kui ka kohalikul tasandil.
- (24) Euroopa Nõukogul on alates selle asutamisest 1949. aastal olnud haridus- ja kultuurivaldkonnas juhtiv roll, kuna ta on algatanud ja edendanud Euroopa kultuurivõrgustikke ja kultuuridevahelist dialoogi ning soodustanud keelelist mitmekesisust. Seetõttu peaks liit seoses Euroopa kodanike aastaga looma sünergia Euroopa Nõukogu tööga selles valdkonnas.
- (25) Kodanike teadlikkuse suurendamine liidu kodaniku staatusega kaasnevatest õigustest on esmajoones liikmesriikide ülesanne. See hõlmab teabe andmist liidu kohta ja eesmärgistatud aruandlust liidu institutsioonide tegevuse kohta. Nagu rõhutati Euroopa Parlamendi, nõukogu ja komisjoni 22. oktoobril 2008 allkirjastatud poliitilises deklaratsioonis „Partnerlus Euroopa asjadest teavitamisel”,⁽¹⁾ täiendab liidu tasandi tegevus tegevust riigi, piirkondlikul või kohalikul tasandil. Liidu institutsioonid ja liikmesriigid peaksid tihendama koostööd meediaga ja andma kvaliteetset teavet liidu kohta.
- (26) Selleks et suurendada Euroopa kodanike aastaks ette nähtud tegevuse tõhusust ja tulemuslikkust, on oluline viia 2012. aastal läbi mõned ettevalmistavad tegevused kooskõlas nõukogu 25. juuni 2002. aasta määruse (EÜ, Euratom) nr 1605/2002 (mis käsitleb Euroopa ühenduste ülddeklarve suhtes kohaldatavat finantsmäärust)⁽²⁾ (finantsmäärus) artikli 49 lõikega 6.
- (27) Tuleks võtta asjakohased meetmed, et vältida eeskirjade eiramist ja pettusi ning et nõuda tagasi kadumaläinud, valesti makstud või ebaõigesti kasutatud vahendid vastavalt nõukogu 18. detsembri 1995. aasta määrusele (EÜ, Euratom) nr 2988/95 Euroopa ühenduste finantshuvide kaitse kohta,⁽³⁾ nõukogu 11. novembri 1996. aasta määrusele (Euratom, EÜ) nr 2185/96, mis käsitleb komisjoni tehtavat kohapealset kontrolli ja inspekteerimist, et kaitsta Euroopa ühenduste finantshuve pettuste ja igasuguse muu eeskirjade eiramise eest,⁽⁴⁾ ning Euroopa Parlamendi ja nõukogu 25. mai 1999. aasta määrusele (EÜ) nr 1073/1999 Euroopa Pettustevastase Ameti (OLAF) juurdluste kohta⁽⁵⁾.
- (28) Tegevusele, mida ei rahastata Euroopa kodanike aasta eelarvest, võib liidu rahalisi vahendeid eraldada olemasolevate liidu programmide või struktuurifondide, eelkõige 2007.–2013. aasta programmide „Kodanike Euroopa” ja 2007.–2013. aasta eriprogrammi „Põhiõigused ja kodakondsus” kaudu üldprogrammi „Põhiõigused ja õigusasjad” raames, programmi „Elukestev õpe”, sealhulgas programmi „Erasmus”, algatuse „Noorte liikuvus” ning programmi „MEDIA” kaudu.
- (29) Edaspidiste Euroopa aastate huvides tuleks läbi viia Euroopa kodanike aasta raames võetud meetmete hindamine. See aruanne peaks sisaldama ideid ja parimaid tavasid edaspidiseks tegevuseks, kuidas kõige tõhusamalt jõuda kodanikeni ja neid kaasata, ning see peab võimaluse korral põhinema Euroopa kodanike aasta kohta saadud võrreldavatel kvantitatiivsetel andmetel.
- (30) Kuna Euroopa kodanike aasta eesmärke, nimelt suurendada teadlikkust ja teadmisi liidu kodakondsusega kaasnevatest õigustest ja kohustustest, et seeläbi võimaldada kodanikel täies ulatuses teostada oma õigust liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada, ning seoses sellega edendada ka seda, et liidu kodanikud saaksid kasutada muid liidu kodakondsusega seotud õigusi, ei suuda liikmesriigid piisavalt saavutada seetõttu, et on vaja mitmepoolset partnerlust, piiriülest teabevahetust ja tõsta üleliidulist teadlikkust ning levitada häid tavasid, ning Euroopa kodanike aasta ulatust arvestades on neid parem saavutada liidu tasandil, võib liit võtta meetmeid kooskõlas Euroopa Liidu lepingu artiklis 5 sätestatud subsidiaarsuse põhimõttega. Kõnealusel artiklis sätestatud proportsionaalsuse põhimõtte kohaselt ei lähe käesolev otsus nimetatud eesmärkide saavutamiseks vajalikult kaugemale,

⁽¹⁾ ELT C 13, 20.1.2009, lk 3.

⁽²⁾ EÜT L 248, 16.9.2002, lk 1.

⁽³⁾ EÜT L 312, 23.12.1995, lk 1.

⁽⁴⁾ EÜT L 292, 15.11.1996, lk 2.

⁽⁵⁾ EÜT L 136, 31.5.1999, lk 1.

ON VASTU VÕTNUD KÄESOLEVA OTSUSE:

Artikkel 1

Sisu

2013. aasta nimetatakse Euroopa kodanike aastaks.

Artikkel 2

Eesmärgid

1. Euroopa kodanike aasta üldine eesmärk on suurendada teadlikkust ja teadmisi liidu kodakondsusega kaasnevatest õigustest ja kohustustest, et seeläbi võimaldada kodanikel täies ulatuses teostada oma õigust liikmesriikide territooriumil vabalt liikuda ja elada. Seoses sellega edendab Euroopa kodanike aasta seda, et liidu kodanikud saaksid kasutada ka muid liidu kodakondsusega seotud õigusi.

2. Lõike 1 alusel on Euroopa kodanike aasta konkreetsed eesmärgid järgmised:

- a) suurendada diskrimineerimata liidu kodanike teadlikkust nende õigusest liidus vabalt liikuda ja elada ning sellega seoses ka kõigist muudest õigustest, mis liidu kodanikel on, sealhulgas õigusest valida kohalikel ja Euroopa Parlamendi valimistel nende elukohaliikmesriigis;
- b) suurendada liidu kodanike, sealhulgas noorte teadlikkust sellest, millist käegakatsutavat kasu on neil liidu õigustest, ja ka programmidest, millega nende õiguste kasutamist toetatakse;
- c) elavdada arutelu liikumis- ja elamisvabaduse õiguse kui liidu kodakondsuse lahutamatu osa mõju ja potentsiaali üle, et elavdada ja parandada liidu kodanike aktiivset kodaniku- ja demokraatlikku osalust, eelkõige liidu poliitikat käsitlevates kodanikefoorumites ja Euroopa Parlamendi valimistel, suurendades sellega liidu kodanike ühiskondlikku ühtekuuluvust, kultuurilist mitmekesisust, solidaarsust, soolist võrdõiguslikkust, vastastikust austust ja ühise Euroopa identiteedi tunnetamist, mis põhineb liidu põhiväärtustel, mis on sätestatud ELi lepingus ja ELi toimimise lepingus ning Euroopa Liidu põhiõiguste hartas.

Artikkel 3

Algatused

1. Artiklis 2 sätestatud eesmärkide saavutamiseks vajalikud meetmed võivad hõlmata järgmisi algatusi liidu, liikmesriigi, piirkondlikul või kohalikul tasandil:

- a) üldsusele või kitsamatele sihtrühmadele suunatud teadlikkuse suurendamise, meediakajastuse, teavitus- ja hariduskampaaniad;
- b) teabevahetus, kogemuste ja heade tavade jagamine liidu, riikliku, piirkondliku ja kohaliku tasandi haldusametuste ning muude riigiasutuste ning kodanikuühiskonna organisatsioonide vahel;
- c) konverentsid, kuulamised, sealhulgas interneti vahendusel, ja muud sündmused, mis elavdavad arutelu selle üle, milles seisneb vaba liikumise ja elamise õiguse ja liidu kodakondsusest tulenevate üldisemate õiguste olulisus ja neist tulenev kasu, ning üldisemalt liidu kodakondsuse ja sellega seotud õiguste üle;
- d) olemasolevate mitmekeelsete osalusvahendite kasutamine, et innustada kodanikuühiskonna organisatsioone ja kodanikke osalema aktiivselt Euroopa kodanike aasta algatuses, sealhulgas selliste demokraatia otsuste vahendite kaudu, nagu kodanikualgatus ja avalikud konsultatsioonid;
- e) olemasolevate kodanike teavitamise vahendite, sealhulgas kaasaegsete info- ja kommunikatsioonitehnoloogiate nagu mitmekeelsete veebiportaalide „Europe Direct” ja „Teie Euroopa” kui liidu kodanike õigusi käsitleva kõikehõlmava teabesüsteemi oluliste elementide osatähtsuse ja tuntuse suurendamine;
- f) selliste probleemide lahendamise vahendite nagu SOLVIT osatähtsuse ja tuntuse suurendamine, et liidu kodanikud saaksid oma õigusi paremini kasutada ja kaitsta liidu õigusaktide kohaselt;
- g) liidu kodanikele teabe andmine Euroopa Parlamendi petisioonikomisjoni ning Euroopa ombudsmani kohta, et kodanikud saaksid oma liidu õigusega antud õigusi paremini kasutada ja kaitsta, ning
- h) ELi kodakondsust käsitleva aruande edendamine, kusjuures aruanne põhineb põhjalikul arutelul ja kodanike ning sidusrühmade aktiivsel osalusel ning selles tuvastatakse takistused, mis ei võimalda liidu kodanikel kasutada täielikult liidu kodakondsusest tulenevaid õigusi, ning selles edendatakse asjakohaseid strateegiaid nende takistuste kõrvaldamiseks.

2. Lõikes 1 osutatud algatuste üksikasjad on sätestatud lisas.

3. Komisjon ja liikmesriigid võivad Euroopa kodanike aasta eesmärkide saavutamiseks näha ette muidki tegevusi ning lubada kasutada Euroopa kodanike aasta nimetust nende reklaamimisel, kui need tegevused aitavad kaasa artiklis 2 sõnastatud eesmärkide saavutamisele.

4. Euroopa kodanike aasta raames korraldatud algatuste puhul tuleks pöörata tähelepanu selliste takistuste kindlaksmääramisele, mis ei võimalda liidu kodanikel oma õigusi kasutada, ning asjakohaste viiside ja strateegiate edendamisele nende takistuste kõrvaldamiseks ning ka diskrimineerimise kultuuridevahelise mõistmise soodustamisele ning selle vastu võitlemisele. Seega püütakse saavutada sünergia nende algatuste ning olemasolevate vahendite ja programmide vahel põhiõiguste, kodanikuõiguste, tööhõive, sotsiaalküsimuste, hariduse ja kultuuri valdkonnas.

Artikkel 4

Liidu tasandil koordineerimine ja rakendamine

1. Komisjon teeb tihedat koostööd liikmesriikidega, Euroopa Parlamendiga, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteega ning Regioonide Komiteega, aga ka kohalike ja piirkondlike ametiasutustega ning kohalikke ja piirkondlikke huve esindavate organite ja ühendustega.

2. Komisjon korraldab ka kodakondsuse ja kodanike õiguste kaitse, hariduse ja kultuuri edendamise valdkonnas tegevate Euroopa ja kodanikuühiskonna organisatsioonide või ühenduste esindajate ja muude sidusrühmade kohtumisi, et aidata komisjonil Euroopa kodanike aastat liidu tasandil ellu viia.

3. Komisjon püüab luua võimaliku sünergia eri teemadel Euroopa aastate vahel, hinnates saavutusi, jälgides püsivaid lünki ja esitades võimaluse korral statistilised andmed, kindlustades sellega Euroopa aastate eesmärkide tõhusa täideviimise.

4. Liidu tasandil tegeleb käesoleva otsuse rakendamisega komisjon.

Artikkel 5

Finantsätted

1. Kogu liitu hõlmavate meetmete puhul, millele on osutatud lisa A osas, korraldatakse hankelepingute sõlmimine või liidu üldeelarvest rahastatavate toetuste andmine.

2. Kogu liitu hõlmavatele meetmetele, millele on osutatud lisa B osas, võib anda toetust liidu üldeelarvest.

Artikkel 6

Rahvusvaheline koostöö

Euroopa kodanike aasta eesmärkide saavutamiseks võib komisjon teha koostööd asjakohaste rahvusvaheliste organisatsioonidega, eelkõige Euroopa Nõukoguga.

Artikkel 7

Liidu finantshuve kaitse

1. Komisjon tagab, et käesoleva otsuse alusel rahastatavate meetmete rakendamisel kaitstakse ühenduse finantshuve pettuse, korrupsiooni ja muu ebaseadusliku tegevuse vastu ennetavate meetme kohaldamisega, tõhusa kontrollimisega ja alusetult väljamakstud summade sissenõudmisega ning juhul, kui tuvastatakse eeskirjade eiramine, tõhusate, proportsionaalsete ja hoiatavate karistustega. Komisjon võib käesoleva otsuse alusel läbi viia kohapealseid kontrolle ja vaatlusi kooskõlas määrusega (Euratom, EÜ) nr 2185/96. Vajaduse korral viib uurimise läbi Euroopa Pettustevastane Amet (OLAF) vastavalt määrusele (EÜ) nr 1073/1999.

2. Käesoleva otsuse alusel rahastatavate liidu meetmete puhul tähendab määruse (EÜ, Euratom) nr 2988/95 artikli 1 lõikes 2 osutatud eeskirjade eiramine liidu õiguse sätete mis tahes rikkumist või ettevõtja tegevusest või tegematajätmisest põhjustatud lepingulise kohustuse täitmatajätmist, mis põhjendamatu kuluartikli tõttu kahjustas või oleks võinud kahjustada liidu üldeelarvet.

3. Komisjon vähendab meetme rahalise toetuse summat, peatab selle väljamaksmise või nõuab selle tagasi, kui ta tuvastab eeskirjade eiramise, sealhulgas käesoleva otsuse või kõnealuse rahalise toetuse andmise üksikotsuse või lepingu sätete eiramise, või kui ilmneb, et meetet on komisjonilt nõusolekut taotlemata märgatavalt muudetud, nii et see on vastuolus projekti laadi või rakendamise tingimustega.

4. Kui tähtaegadest ei ole kinni peetud või meetme rakendamisel saavutatud edu õigustab ainult osa eraldatud toetuse kasutamist, nõuab komisjon abisaajalt kindlaksmääratud tähtaja jooksul selgituse esitamist. Kui toetuse saaja ei anna rahuldavat vastust, võib komisjon ülejäänud rahalise toetuse tühistada ja nõuda juba makstud summade tagasimaksmist.

5. Iga alusetult tehtud väljamakse tuleb komisjonile tagasi maksta. Õigeaegselt tagasi maksmata summadele lisatakse intress finantsmääruses sätestatud tingimustel.

Artikkel 8

Seire ja hindamine

Komisjon esitab hiljemalt 31. detsembriks 2014 Euroopa Parlamendile, nõukogule, Euroopa Majandus- ja Sotsiaalkomiteele ning Regioonide Komiteele aruande käesolevas otsuses ette nähtud algatuste rakendamise, tulemuste ja üldhinnangu kohta. Sellel aruandel põhineb liidu edasine poliitika, meetmed ja tegevus selles valdkonnas. Euroopa kodanike aasta kogemuste põhjal esitatakse aruandes ka ideid ja parimaid tavasid selle kohta, kuidas kodanikke paremini teavitada nende õigustest ka pärast Euroopa kodanike aasta lõppemist.

Artikkel 9

Jõustumine

Käesolev otsus jõustub kolmandal päeval pärast selle avaldamist Euroopa Liidu Teatajas.

Artikkel 10

Adressaadid

Käesolev otsus on adresseeritud liikmesriikidele.

Strasbourg, 21. november 2012

Euroopa Parlamendi nimel

president

M. SCHULZ

Nõukogu nimel

eesistuja

A. D. MAVROYIANNIS

LISA

ARTIKLIS 3 NIMETATUD MEETMED

Juhtpõhimõttena on Euroopa kodanike aasta elluviimise keskmis kogu liitu hõlmav teavituskampaania, mida võib täiendada liikmesriikide tegevus. Liidu ja liikmesriikide tegevusse võib kaasata antud valdkonnas suure kogemustepagasiga kodanikuühendused ja muud sidusrühmad, et kõik olulised osapooled tajuksid oma osalust protsessis. Rakendamine toimub järgmiste meetmete kaudu:

A. LIIDU OTSESED ALGATUSED

Rahastamine toimub kaupade ja teenuste otseostmisena olemasolevate raamlepingute raames. Osa rahalistest vahenditest võib kasutada keeleteenuste jaoks (suuline ja kirjalik tõlge, teabe jagamine mitmes keeles, viipekeel ja pimedate punktiri).

Teabe- ja tutvustuskampaaniad, mille hulka kuuluvad:

- artiklis 2 kirjeldatud sõnumit sisaldavate audiovisuaalsete materjalide ja trükiste tootmine ja levitamine;
- laia kõlapinnaga üritused ja foorumid kogemuste ja heade tavade vahetamiseks;
- meetmed, millega avaldatakse Euroopa kodanike aasta eesmärkidele kaasa aitavate liidu programmide, meetmete ja algatuste tulemused ning suurendatakse nende nähtavust;
- Euroopa kodanike aasta raames elluviidud tegevusele pühendatud informatiivse veebisaidi loomine Euroopa-serveris (http://europa.eu/index_et.htm);
- Euroopa kodanike aasta teemalise teabe lisamine haridusasutuste ja ühenduste, valitsusväliste organisatsioonide ja ametiühingute uudiskirjadesse, brošüüridesse, teabematerjali ja veebilehtedele.

B. LIIDU ALGATUSTE KAASRAHASTAMINE

Liidu programme, nagu 2007.–2013. aasta programm „Kodanike Euroopa”, saab kasutada Euroopa kodanike aasta tegevuste kaasrahastamiseks. Muude programmide raames, nagu 2007.–2013. aasta programm „Põhiõigused ja kodakondsus”, mis on osa üldprogrammist „Põhiõigused ja õigusasjad”, antakse teavet liidu kodanike õiguste kohta, mis on projektide põhikriteerium.

C. ALGATUSED, MILLE JAOKS EI ANTA LIIDU RAHALIST ABI

Liit toetab mitterahaliselt avalik-õiguslike või eraõiguslike organisatsioonide algatusi, andes näiteks kirjaliku loa Euroopa kodanike aasta tähise (kui see on välja töötatud) ja muude selle aastaga seotud materjalide kasutamiseks, kui kõnealused organisatsioonid suudavad komisjonile tõendada, et kõnealused algatused on tehtud või tehakse 2013. aasta jooksul ning et need aitavad tõenäoliselt oluliselt kaasa Euroopa kodanike aasta eesmärkide saavutamisele.
